

Folketingets Finansudvalg

Bilag	Journalnummer	Kontor	
-	403.A.13	NAB	23. maj 2005

- a. Udenrigsministeriet anmoder i nærværende skrivelse om Finansudvalgets tilslutning til, at der i finansåret 2005 afgives tilsagn på i alt 22,5 mio. kr. i støtte til et civilsamfundsprogram for Belarus og Ukraine.

Forslaget medfører ikke merudgifter i forhold til det beløb, som allerede er bevilget på finansloven til det bilaterale naboskabsprogram.

- b. *Baggrund*
Danmark har siden 1990'erne givet omfattende støtte til civilsamfundsudvikling i særligt Belarus, men også i Ukraine, som et vigtigt led i disse landes demokratiseringsprocesser.

Udenrigsministeriet gennemførte i 2004 en ekstern vurdering (review) af den hidtidige civilsamfundsindsats. Den anbefalede at fortsætte civilsamfundsstøtten til begge lande, der begge er på kritiske, om end forskellige stader i udviklingen af civilsamfundet. Vurderingen peger også på nødvendigheden af at forøge det lokale ejerskab ved at støtten fokuseres og de lokale organisationer placeres mere centralt i forberedelsen af aktiviteterne.

Situationen i Belarus forværres fortsat efter parlamentsvalget i 2004 og forud for præsidentvalget i 2006. Civilsamfundsorganisationer har stadig sværere eksistensvilkår og chikaneres løbende. Myndighederne søger at begrænse civilsamfundets samarbejde med udlandet ved en række tekniske hindringer, der i mange tilfælde nærmest umuliggør samarbejde. Der er behov for at yde strategisk støtte til et engageret civilsamfunds fortsatte eksistens og for at fremme dialogen mellem borgerne/civilsamfundsorganisationer og myndigheder på lokalt og regionalt niveau, hvor der ofte er større lydhørhed.

I Ukraine spillede civilsamfundet og evnen til civilsamfundsmobilisering en vigtig rolle i den demokratiske omvæltning, der fandt sted under Orangerevolutionen i december 2004. Det primære fokus i den hidtidige støtte har været til civilsamfundet på nationalt niveau og har haft til formål at skabe stærke nationale organisationer, der kan fungere som modspil til de nationale myndigheder. Andre organisationer er vokset frem som donorfinansiere-

de serviceydere, snarere end som klassiske civilsamfundsorganisationer, ikke mindst på grund af manglende reformer i den offentlige sektor. Mange af disse organisationer risikerer nu at måtte lukke, fordi donorerne efter revolutionen i højere grad vil støtte den nye regering. Den nye politiske situation har imidlertid skabt grobund for et mere direkte samarbejde mellem borgere/civilsamfundsgrupper og offentlige institutioner. Der er derfor gode muligheder for at styrke borgernes engagement særligt på regionalt og lokalt niveau, ikke mindst fordi der nu er en reel mulighed for at fremme offentlighed og ansvarlighed i forvaltningen.

Programbeskrivelse

Programmets overordnede mål er at bidrage til åbne, demokratiske samfund baseret på retssikkerhed og respekt for menneskerettighederne. Dette tænkes ikke mindst opnået ved at udbrede forståelse for demokrati og demokratiske funktioner mest muligt. Dette er særligt vigtigt i forhold til Belarus og af hensyn til indretningen af samfundet i tilfælde af et evt. systemskifte i Belarus. De umiddelbare mål er derfor at fremme inddragelse, dialog og samarbejde mellem borgere/civilsamfund og lokale og regionale politiske myndigheder og styrke civilsamfundets kapacitet til at øge gennemskueligheden, forsvare interesser og gennemføre fortalervirksomhed.

De centrale elementer i programmet er to fonde: en partnerskabsfond og en aktivitetsfond. Partnerskabsfonden har til formål at støtte partnerskaber mellem lokale og danske organisationer (evt. i samarbejde med organisationer i de nye EU-medlemslande) for at opbygge kapacitet og forståelse for virke i et demokratisk samfund. Den maksimale støtte for det enkelte partnerskab er 1 mio. kr. Aktivitetsfonden har til formål at støtte de lokale organisationers egne aktivitetsforslag inden for fokusområderne, og den øvre grænse for det enkelte projekt er 80.000 kr. Konkrete fokusområder for støtten skal fleksibelt fastlægges i forhold til situationens udvikling.

Der oprettes en særlig Styringskomité bestående af uafhængige civilsamfundsekspertter fra Danmark, Ukraine og Belarus samt Udenrigsministeriet. Komiteen vil have kompetence til at fastlægge konkrete retningslinier for de to fonde og den nærmere fokusering for indsatsen med henblik på at skabe dybde i indsatsen på mere afgrænsede fokusområder. Komiteen vil få forelagt de aktivitets- og partnerskabsforslag, som støttes. Endelig vil Styringskomiteen skulle godkende de halvårslige rapporter fra enheden om programmets gennemførelse.

Der oprettes en civilsamfundsenhed i Kyiv, som har tre primære opgaver. For det første skal den yde rådgivning og støtte til de enkelte civilsamfundsorganisationer samt fremme koordination og samarbejde mellem organisationerne internt i de to lande, med danske partnere samt i trilaterale partnerskaber med danske partnere og partnere i f.eks. Litauen og Polen. Et vigtigt element er udvikling af internetstrategier og informationsudvekslingskanaler. For det andet skal enheden administrere de to civilsamfundsfonde. Enheden skal udarbejde en mere detaljeret implementeringsplan, der blandt andet skal indeholde forslag til konkrete fokusområder, dels anbefale

de enkelte partnerskabsforslag til godkendelse i Styringskomiteen. For det tredje skal enheden fungere som sekretariat for Styringskomiteen og repræsentere programmet i donorkoordination. Enheden tænkes placeret i tilknytning til en anerkendt uvildig organisation i Kyiv.

Budget

Det samlede budget andrager 22,5 mio. kr. fordelt på følgende poster:

Partnerskabsfond.....	9,00 mio. kr.
Aktivitetsfond	8,00 mio. kr.
Kontor, seminarer, web-portal etc.....	1,00 mio. kr.
Langtidsrådgiver	3,00 mio. kr.
Lokale medarbejdere.....	0,75 mio. kr.
<u>Styringskomité, administration, review, revision.....</u>	<u>0,75 mio. kr.</u>
<u>I alt .....</u>	<u>22,5 mio. kr.</u>

Udgifterne vil blive afholdt med 22,5 mio. kr. under § 06.11.19.40. Naboskabsindsatser i Rusland, Belarus, Ukraine, Bulgarien og Rumænien.

Væsentlige risikoelementer

I Belarus kan nye tiltag fra regeringens side yderligere hæmme civilsamfundets muligheder for at overleve, ikke mindst i perioden frem til præsidentvalget i 2006, ligesom programmet kan få sværere ved at udmønte støtten til civilsamfundsorganisationer. Programmet vil fleksibelt tilpasse sig nye udviklinger, ligesom synergimuligheder for samarbejde mellem belarussiske og ukrainske organisationer undersøges. I Ukraine kan nye tilbageslag i den politiske proces ikke udelukkes.

- c. Sagen forelægges Finansudvalget, da der er tale om en bevilling under Naboskabsprogrammet, hvor totaludgiften overstiger 5 mio. kr.
- e. Under henvisning til ovenstående anmoder Udenrigsministeriet om Finansudvalgets tilslutning til, at der i finansåret 2005 afgives tilsagn på i alt 22,5 mio. kr. i støtte til et civilsamfundsprogram for Belarus og Ukraine

Tilsagnet vil blive afholdt af det beløb, som på finansloven 2005 stilles til rådighed under § 06.11.19. Bilateralt naboskabsprogram.

- f. Finansministeriets tilslutning foreligger.